

Luke Tietokortti

Männyn tyvitervastauti

- tunnistaminen ja torjunta

Männyn tyvitervastaudin aiheuttaja on männynjuurikäpää. Se lahottaa männyn juuristoa ja aiheuttaa rungon tyven tervastumisen ja pahimmillaan puun kuoleman. Tauti leviää myös männikössä kasvaviin koivuihin ja katajiin. Lisäksi männynjuurikäpää lahottaa kuusia ja lehtikuusia aiheuttaen niissä runkoon nousevaa tyvilahoa.

Pahimmat tuhoalueet ovat Kaakkois-Suomessa, mutta tauti on yleinen muuallakin maan etelä- ja keskiosissa. Uusimmat tautihavainnot ovat Lounais-Suomesta ja Etelä-Pohjanmaalta.

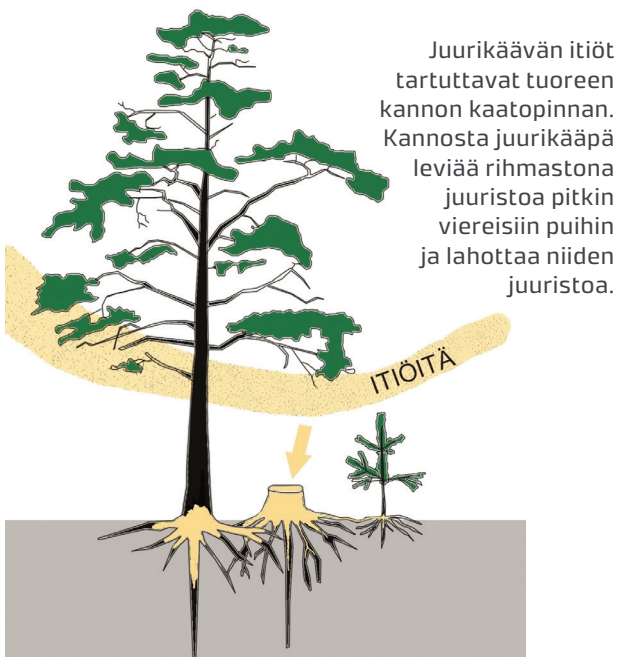
Viranomais- ja asiantuntijapalvelut

Juurikäävän itiöemiä voi löytää karike- ja sammalkerroksen alta, missä ne ovat suojassa kuivuudelta.

Tyvitervastaudin tunnistaminen

- ✓ Taudin alkuvaiheessa metsikössä esiintyy **yksittäisiä kuolleita tai harsuja mäntyjä**. Taudin edetessä männikköön muodostuu **pesäkkeitä**, joiden keskellä on kuolleita ja reunalla eriasteisesti sairastuneita puita.
- ✓ Taimikossa nuoret mänyt kuolevat nopeasti jopa yhden kasvukauden aikana. Latvuksen **koko neulasto ruskettuu samanaikaisesti**.
- ✓ Sairaiden mäntyjen tyvelle kehittyy satunnaisesti **itiöemiä eli kääpiä**, jotka ovat yläpuolelta kanelinruskeita ja alapuolelta hohtavan valkoisia.
- ✓ Myös **tuulenskaadot** metsikön sisällä paljastavat lahojuuriset tyvitervasmänyt.
- ✓ Hakkuun jälkeen taudin voi tunnistaa **pihkalaikuista** kannon kaatopinnalla. Mänty estää pihkoitumisella juurikääpälahon nousemisen runkoon.

Tyvitervastaudin torjunta

- ✓ Kesähakkuissa **kannot käsitellään harmaaorvaka- tai urealiuksella** itiötartunnan torjumiseksi. Torjunta kannattaa aloittaa keväällä lämpötilan noustua pysyvästi +5 asteen yläpuolelle. Syksyllä käsittelyä tulisi jatkaa pakkasten tuloon asti. Laki metsätuhojen torjunnasta edellyttää kantokäsittelyn tekemistä toukokuun alun ja marraskuun lopun välisenä aikana tehtävissä hakkuissa. Uusimman tiedon mukaan käsittely on tarpeellinen myös turvemaiden hakkuissa. Vaihtoehtona kantokäsittelylle on **talvihakkuu**.
- ✓ **Vältetään taimikoiden harvennusta kesällä**. Pienten kantojen käsittely torjunta-aineella on hankalaa.
- ✓ **Vähennetään kasvatushakkuut minimiin** vaarantamatta kuitenkaan puiden kasvukuntoa. Sairaavat puut kannattaa poistaa nopeasti ennen kuin hyönteiset ja sinistäjäsienet pilaavat rungon.
- ✓ **Uudistetaan** tyvitervastaudista kärsivä männikkö **koivulle tai muulle lehtipuulle** aina, kun se on mahdollista.
- ✓ Kasvupaikalla, jolla mänty on ainoa vaihtoehto, **tiheä** kylvämällä tai luontaisesti uudistamalla perustettu **taimikko** säilyy tuotoskykyisenä, vaikka tyvitervastauti harventaa puustoa.
- ✓ **Kantojen korjuu** vähentää seuraavan puusukupolven tartuntariskiä, mutta ei estä taudin leviämistä taimikkoon.

Lisätietoja:

TUULA PIRI tutkija, Luke
Puh. 029 532 2453
tuula.piri@luke.fi